Należytość pocztowa opłacona ryczałtem
Nr. 21 Kraków, sobota 26 stycznia 1924 roku Rok II

KURJER WIECZORNY

wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.
Naczelny redaktor: **Konstanty Srokowski**

Redakcja: ulica Dunajewskiego Nr. 4 Telefon Nr. 4490 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670

Prenumerata miesięczna bez odnoszenia 3,300.000 Mk, z odnoszeniem lub przesyłką pocztową 3,750.000 Mkp Zagranicą miesięcznie 7.500.000 Mkp.
Cena numeru 150.000 M.

Ceny ogłoszeń za 1 wiersz milimetrowy: Zwykłe złp 0·10. — Nadesłane złp 0·30. Po kronice złp. 0·35. — Na pierwszej stronie. w tekście i między giełdami złp. 0·45. Ogłoszenia zamiejscowe 50% drożej. — Ogłoszenia zagraniczne 100% droższe. — Ceny powyższe obowiązują od dnia zmiany w nagłówku.

Administracja: ulica Dunajewskiego Nr. 5 Telefon Nr. 1310 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670

Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty. — **1 złoty polski = 1,910.000 Mkp.**

Mechaniczne oszczędności

Kraków, 25 stycznia.

Oszczędność i to jak najdalej posunięta jest niewątpliwie jednym z zasadniczych warunków zarówno doraźnej jak trwałej sanacji. Ale istnieje oszczędność ekonomiczna, która odpowiada nie tylko na pytanie, czy wydać, lecz także jak i kiedy wydać. Istnieje zaś także oszczędność mechaniczna, która polega na prostem obcięciu wydatków bez troski o znaczenie tych wydatków i o skutki ich zaniechania.

Oszczędność ekonomiczna musi mieć za podstawę jasne zrozumienie całego procesu gospodarczego, którego dotyczy. W rzeczywistości oszczędność taka jest tylko poszukiwaniem możliwości skrócenia i ułatwienia a więc i potanienia tego procesu. Działa ona pośrednio, nieraz przez antytezę. Wszak istnieją nieraz wydatki — specjalnie oszczędnościowe. Nie potrzeba chyba dodawać, że tylko ten rodzaj oszczędności zasługuje na to miano, że tylko o niej mówi teorja i światła praktyka gospodarcza.

Natomiast oszczędność mechaniczna, stosowana przez wszystkie prymitywne umysły, od starych bab poczynając, działa bez śladu jakiegokolwiek zrozumienia istoty procesu, w który wdaje się zwykle z całą brutalnością, używając go lub przerywając bez troski o to, czy straty wynikłe z tej przerwy, nie są większe, niż zyski z zaoszczędzenia dalszych kosztów. Gospodarz, który dla zaoszczędzenia drobnego wydatku nie naprawia małej dziury w dachu, potem zaś traci cały dach i naraża na zniszczenie dom — oto najprostszy przykład takiej oszczędności, która jest w g...cie rzeczy rozrzutnością ludzi... ciężko myślnych.

Obawiamy się bardzo, że cały szereg oszczędności, które pod hasłem zrównoważenia budżetu i naprawy skarbu przeprowadza się u nas od jakiegoś czasu, należy do typu owych oszczędności mechanicznych. Pozostawia się mianowicie nietkniętemi gigantyczne wielobilionowe pozycje wydatków państwowych, które z różnych powodów wymagałyby dyskusji równie gruntownej jak spokojnej, a wywija się nożycami oszczędności na ślepo tu i tam, obcinając wydatki stosunkowo małe, a jednak często ekonomiczne i oszczędnościowe.

Weźmy np. szkolnictwo. Dla umysłu, przyzwyczajonego myśleć kategorjami gospodarczemi, niema żadnego „tabu". Nie może więc być niem także i szkolnictwo. Ekonomista bardzo dobrze zrozumie, że ze względów oszczędnościowych można nie tworzyć jakiejś szkoły czy instytutu. W Polsce np. nic nie było łatwiejszego jak nie zakładać na raz aż sześciu uniwersytetów... Ale jeżeli jakaś szkoła czy instytucja naukowa już istnieje od lat, jeżeli stała się częścią składową aparatu produkującego takie czy inne kwalifikacje społeczne, potrzebne i użytkowane, to „redukowanie" takiej instytucji lub chociażby uniemożliwianie jej prawidłowych funkcyj nie jest oszczędnością, lecz marnotrawstwem i to zgoła najgrubszem.

Fantastyczny plan „zredukowania" t. zw. paralelek szkół średnich, połączony z usunięciem ze szkół setek i tysięcy młodzieży i wyrzuceniem na bruk setki nauczycieli, na szczęście został zaniechany. Można tylko dziwić się, że był on kiedykolwiek powzięty.

Zostały jednak inne rzeczy np. budżety administracyjne szkół. Z oszczędności nie daje się np. szkołom pieniędzy na zakupno węgla na czas i w dostatecznej ilości. Tak wielka n. p. i znakomita szkoła jak Krakowska Wyższa Szkoła Przemysłowa do dzisiaj nie ukończyła jeszcze ferji świątecznych dla braku węgla opałowego... O pięćdziesiąt kilometrów od kopalni, na których piętrzą się góry węgla waloryzującego się w markach i dewaloryzującego się w kalorjach — wielki, jedyny w Polsce tego rodzaju zakład naukowy, reprezentujący ogromny kapitał społeczny urządzeń, budynków i sił naukowych, spoczywa, próżnuje, nie produkuje. Tymczasem w ogromnym, nieogrzewanym gmachu pękają rury, dzieją się nieuchronne szkody, których naprawa przewyższy o wiele wartość węgla, na czas sprowadzonego. I to wszystko razem nazywa się oszczędnością, jakkolwiek na Jowisza zasługiwałoby na całkiem inne nazwanie.

Nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju mechaniczne oszczędności są zaprzeczeniem tego wszystkiego, co się ma na myśli, mówiąc o oszczędnościach rozumnie.

Idem.

Stosunki międzynarodowe w 1923 roku

VI. ROSJA.

Potrzeba przyznać, że pieszczochami losu bolszewicy dotąd nie byli. Przeciwnie los zdawał się czynić wszystko, co leżało w jego mocy, aby bolszewikom utrudnić i tak beznadziejny eksperyment budowania raju komunistycznego przy pomocy dekretów i teroru. Cztery ciężkie i niezmiernie niszczące wojny domowe, polityczny i ekonomiczny bojkot ze strony całego cywilizowanego świata wojna z Polską. A kiedy tylko ucichł huk armat i grzechot karabinów, dwa z rzędu lata niezapamiętanej posuchy i katastrofa nieurodzaju w rozmiarach dotąd w Rosji niewidzianych. Okropny głód nad Wołgą, w stepach Kirgizkich na pobrzeżu czarnomorskiem przez cały rok 1922 dziesiątkował nieszczęsną ludność.

Z energją której podobnych objawów nie wiele zna nowa historja, bolszewicy walczyli z temi niepowodzeniami i nieszczęściami. Już r. 1922 przyniósł pewną poprawę. Rok zaś ubiegły, odznaczający się doskonałym urodzajem, spotęgował ten proces poprawy o dobrych kilkadziesiąt stopni.

Rząd bolszewicki skupiwszy całą swą wolę i uwagę na zagadnieniu organizacji życia ekonomi-

cznego i odbudowy, występował w zakresie polityki zagranicznej wybitnie pacyfistycznie. Nie ulega wątpliwości, że pacyfizm będzie leżał w intencjach polityki rosyjskiej przez szereg lat najbliższych. Stanowi on bowiem warunek gospodarczy regeneracji Rosji. Tak, jak rzeczy obecnie stoją i jak to można wnioskować z całej zeszłorocznej polityki sowietów, tylko w trzech wypadkach zdecydowałyby się one na nowe wystąpienie zbrojne w jakimś terminie bliższym: a mianowicie w razie wyraźnej prowokacji ze strony któregoś z sąsiadów, w razie wybuchu rewolucji komunistycznej w Niemczech, z któremi szukaliby w razie bezpośredniego połączenia nawet za cenę wojny, wreszcie w razie szybkiego rozpadania się partji rządzącej wewnątrz, wskutek czego wojna mogłaby okazać się środkiem konsolidującym i odwracającym energie w innym kierunku.

Po konferencji genueńskiej w r. 1922, na której dyplomacja bolszewicka zadebiutowała w Europie, budząc silne wrażenie i powszechną sensację, drugi występ tej dyplomacji na arenie rokowań międzynarodowych w Lozannie przy stypulowaniu warunków pokojowych z Turcją, miał już przebieg znacznie spokojniejszy i mniej sensacyjny, ale też i mniej skuteczny. Cziczerinowi bowiem nie udało się przeprowadzić zamknięcia cieśnin, który to postulat przejęli bolszewicy po rządzie carskim. Także i wysoce przyjazny stosunek Rosji do Turcji odrodzonej uległ po konferencji Lozańskiej znacznemu ochłodzeniu.

Co do nawiązania stosunków z głównemi państwami zagranicy, to rok ubiegły był dla dyplomacji sowieckiej okresem przygotowań i sądowań wstępnych. Były one kontynuowane w stosunku do Anglji i Włoch, zostały świeżo nawiązane w stosunku do Francji. W Anglji rząd konserwatywny nie spieszył jednak z kładzeniem kropki nad „i". Przeciwnie on jeden właśnie ostro dobił się do bolszewików, dwa razy stawiając im żądania kategoryczne w formie ultimatywnej, raz z powodu wymordowania załogi małego angielskiego statku rybackiego na Morzu Białem, drugi raz niedawno z powodu Afganistanu. W obu wypadkach jednak bolszewicy umieli się ugiąć w odpowiedniej chwili i nie biorąc na się żadnych wyraźnych zobowiązań, jednak udobruchać konserwatywny rząd angielski, zresztą niezbyt mocno siedzący w siodle. Obecny rząd robotniczy zapewne przywróci rychło normalne stosunki dyplomatyczno-konsularne z Rosją, jak to przywódcy partji robotniczej oddawna zapowiadają.

Wzajemne szukanie się miedzy Rosją a Francją trwa od czasu podróży, jaką z początkiem z. roku w t. zw. „prywatnym charakterze" odbył do Moskwy Herriot. Główne komunikacje z Paryża do Moskwy idą obecnie nie przez Polskę, lecz przez Bałkany i Czarne Morze. Rezultaty tych komunikacyj nie skrystalizowały się jeszcze, ale że w stanie dyspersji niejako już istnieją, to zdaje się nie ulegać wątpliwości.

Rokowania polityczne i handlowe, które rząd włoski nawiązał był jeszcze za prezydentury Facty przed konferencją Genueńską, potem zerwane, zostały pod koniec roku ubiegłego wznowione przez Mussoliniego i są dotąd prowadzone z wielką energją po obu stronach.

Polityczne motywy, którymi kierują się mocarstwa w tem poszukiwaniu powrotnej drogi do Rosji, chociażby czerwonej, mogą być i zapewne są różne. Natomiast zupełnie identyczne są motywa ekonomiczne, które w tej grze przedewszystkiem działają.

Rosja jest największym magazynem surowców na kuli ziemskiej. Pod tym względem przewyższa ona o wiele nawet Stany Zjednoczone. Pomijając zapas niezmierny ziemi uprawnej lub nadającej się pod uprawę, która przy dość wysokim poziomie kultury rolnej i rozwinięcia sieci komunikacyjnych może służyć za podstawę aprowizacyjną całkiem dobrze dla dwóch miljardów ludzi, w ziemi tej kryją się bogactwa, znane dotąd co najwyżej w jakichś 10 procentach. Energja, z jaką bolszewicy przeprowadzili różne geologiczne i przyrodnicze badania, w ostatnich latach rozszerzyła znacznie zakres wiadomości w tym względzie. Dość powiedzieć, że właśnie w roku ubiegłym profesorowie Łazarew i Archangielskij ukończyli swoje badania geomagnetyczne i wiercenia próbne, których rezultatem jest stwierdzenie, że w gubernji Kurskiej znajdują się największe na świecie złoża 70 procentowej rudy żelaza magnetycznego. W głębokości przeciętnie 70 sążni pod powierzchnią ziemi pokłady te ciągną się nieprzerwanie pasem na 5 do 7 kilometrów szerokim a na 250 kilometrów długim. Zawarty tam zapas czystego żelaza obliczono na dwa i pół tryljona pudów, czyli dwa razy więcej, niż wynoszą zapasy rud żelaznych całej kuli ziemskiej razem wzięte... W uiściach Dźwiny północnej i w ogóle koło wybrzeży Morza Białego wykryto ogromne złoża węgla najwyższych sort. Uruchomione podczas wojny światowej jeszcze za caratu kopalnie w Murmanju, dostarczające najlepszego antracytu, stanowią tylko drobny ułamek tych podarktycznych bogactw rosyjskich.

Rząd sowiecki porzuciwszy pierwotny czysto komunistyczny program i proklamowawszy okres t. zw. „Nepu" tj. nowej polityki ekonomicznej, opartej na zasadzie prywatnego zysku, w znacznej zaś części także i własności, przeszedł do systemu wielkich koncesyj, które gotów jest rozdawać cudzoziemcom pod pewnymi warunkami, gwarantując im jednak zarówno nietykalność inwestowanego kapitału, jak zastrzeżonych zysków. Do końca roku ubiegłego tylko jedni Niemcy mieli w Rosji 140 takich koncesyj. Żadne inne państwo nie otrzymało ani jednej. Koncesje niemieckie są utrzymywane przeważnie w tajemnicy. Al i te, które są znane, mogą obudzić najżywszą zazdrość w sercach przedsiębiorców całego świata. Największa leśna koncesja ma n. p. Stinnes w gubernji Wologodzkiej i sąsiednich, eksploatując obszar jednego miljona hektarów starego i wysoko wartościowego lasu.

Koncesje rolnicze, z których największą posiada Krupp w gubernji charkowskiej (65.000 dziesięcin ziemi) mają na celu zastąpienie wielkiej własności jako czynnika kultury i postępu rolnego. Jakoż istotnie posiadające te koncesje syndykaty rolnicze prowadzą gospodarstwo rolne i hodowlane na możliwie największą skalę, posługując się traktorami, najlepszymi maszynami i stosując umiejętny podział pracy. Im też w pierwszym rzędzie ma Rosja do zawdzięczenia, że już w rok po katastrofie straszliwego głodu zyskała pokaźne nadwyżki zboża na wywóz, obecnie zaś posiada jeszcze przeszło dwa miljony pudów ziarna do sprzedania. Oczywiście jeszcze ciągle daleko Rosji do produkcji przedwojennej, ale nie mniej zbliża się ona do niej niezmiernie szybkimi krokami.

I jeżeli nawa jakaś polityczna czy żywiołowa katastrofa Rosji nie nawiedzi, to rolnictwo jej za dwa lub trzy lata nie tylko dorówna lecz prześcignie jego stan przedwojenny.

Nic dziwnego, że do kraju obfitującego w tak nieobliczalne możliwości, otwierającego perspektywy zysków tak szybkich i obfitych jak Rosja, śmieją się oczy kapitalistom całego świata. Rząd sowiecki wie o tem i przetrwawszy rzeczy najcięższe, droży się teraz, stawia warunki i gra doskonale na strunach chciwości, zazdrości, strachu i tych wszystkich innych równie szlachetnych jak silnych uczuć, które rządzą naszym pięknym światem.

Pod względem wewnętrzno-politycznym rok ubiegły przyniósł rządowi sowieckiemu znaczny stopień stabilizacji. Tak liczne w poprzednich latach powstania, wynikające z niezadowolenia ludności a także czerpiące swe soki z różnych źródeł zagranicznych, przycichły. Administracja sowiecka stłumiła je żelazną dłonią. Ponieważ zaś równocześnie zmiana systemu polityki ekonomicznej położyła kres różnym niemożliwym eksperymentom komunistycznym, przeto także i niezadowolenie mas ludowych jako główna siła motorowa tych powstań zmniejszyło się i przestało działać.

W maju sowiety nadały sobie nową konstytucję, przeistaczając całą Rosję w federację narodowych republik, związanych ze sobą wspólnotą polityki zagranicznej, komunikacyjnej, finansowej, zagraniczno-handlowej i wojska, poza tem autonomicznych. Zamiast dawnych pięciu liter R. S. F. S. R. (Rosyjska Socjalistyczna Federacja Sowieckich

Press work

Ciąg dalszy.

Przy przybyciu do Hoboken mój impresarjo jest już na molu razem z operatorem kinowym.

Czekamy, aż wszyscy wysiędą. Potem robimy kilka zdjęć „na pełnem morzu"... Staję na mostku kapitańskim. W ręku trzymam albo lunetę, albo wpatruję się w kompas. Drugie zdjęcie na pokładzie spacerowym. W leżaku. Dokoła cała familja i wszystkie zwierzęta. Oczywiście na pierwszym planie koza. Przybieram słoneczny wyraz twarzy dobrotliwego i zadowolonego ojca rodziny. Wreszcie wychodzimy ze statku i witamy oczekujące nas tłumy wielbicieli, z których niema w rzeczywistości ani jednego. Ten film jest przeznaczony dla wszystkich miast w całej Ameryce, w których mam śpiewać...

Od dzisiaj ściga mnie nieszczęsna koza na każdym kroku.

Oh M-r Slezak, where is your pet-goat?

Gdzie jest pańska ukochana koza?

Skąd mi się brały odpowiedzi na takie pytania, sam nie wiem. Ale pewnego dnia oświadczyłem drżącym głosem: „Dinorah is dead!" Zachorowała z powodu kawałka gulaszu, który jej nieoględnie dałem, dostała gorączki artystycznej i... kaput...

A gdzie zginęła?

W Waszyngtonie — w hotelu Palace na piętrze 21, pokój numer 2480.

Czyż tak?

Tak właśnie.

Wyjąwszy kilku kondolencyj i pocieszeń, że powinienem przecie śpiewać także i bez kozy, bo nie można być do tego stopnia zabobonnym, pozbyłem się wreszcie tego fantomu.

W rzeczywistości kozę wypożyczył jakiś polski żyd z między pokładu na okręcie.

Pewnego dnia czytam w dzienniku, że dlatego jestem taki wielki i mocny, że za młodu chodziłem tylko boso. Teraz zaś śpiewam także tylko boso. Robi to bardzo dobrze na głos.

W Wakfield publiczność okazywała wielkie niezadowolenie, ponieważ miałem na nogach przyzwoite lakierki.

We wszystkich wstępnych ogłoszeniach w miastach, do których opera Metropolitain miała zajechać z przedstawieniami, wyliczano na czele wszystkich artystów, uważanych w sezonie za gwiazdy. Każdego z nich przedstawiano z osobna publiczności, o każdym opowiadając coś szczególnego. O mnie było napisane w takiem ogłoszeniu, że jestem czeskim olbrzymem, sześć stóp i cztery cale wysokim, że ważę trzysta funtów. O moim koledze Dhin Gillym, Arabie z pochodzenia napisały ogłoszenia, że w domu lubi biegać tylko w koszuli i w turbanie na głowie i że siedzenie w inny sposób jak nie ze skrzyżowanemi nogami sprawia mu niewysłowioną przykrość.

O każdym opowiedziano zatem coś charakterystycznego w tym właśnie rodzaju.

Mieliśmy kolegę, nazwiskiem Segurola. Nosił on monokl, jak twierdzili inni koledzy, nie zdejmując go nawet we śnie. Otóż nasz agent prasowy m-r Gade nie znalazł nic ciekawszego do napisania o tym bardzo wybitnym artyście, jak tylko to, że m-r Segurola jest jedynym członkiem Company, któremu kontrakt pozwala na noszenie monokla.

Publiczność amerykańska jest nieprawdopodobnie naiwną i dziecinną na punkcie notatek dziennikarskich i połyka najbardziej nieprawdopodobne niedorzeczności z wruszającym zapałem.

Komedji, którą się odgrywa przed tą publicznością w antraktowych podziękowaniach przed kurtyną, nie ściera żadna inna publiczność.

Sławna i piękna śpiewaczka, Amerykanka, śpiewała partję pasterki gęsi w Humperdicka fantastycznej operze „Dzieci królewskie". Na jakiś czas przed premjerą wytresowała ona stadko gęsi, które karmione stale z jej ręki, biegały za nią chętnie, co oczywiście wywoływało wielką radość.

Po akcie wywołana pasterka gęsi wyszła przed kurtynę z jedną z gęsi pod pachą i uszczypnęła gdzieś biednego ptaka tak mocno, że ten zagęgał z całych sił. Publiczność była uszczęśliwiona i znalazło to... „lovely".

Pełen zazdrości wyszedłem na scenę i oświadczyłem koleżance, że na najbliższem przedstawieniu Lohengrina wyjdę przed kurtynę z moim łabędziem pod pachą, aby podziękować za oklaski.

Odpowiedziała mi z tryumfem: „Możesz to uczynić, ale nie krzyknie, abyś go nie wiem jak szczypał, bo jest wypchany".

Było to w Chicago.

W cyrku Ringling, który był następcą słynnego Barnuma i Baileya, urodził się mały wielbłąd.

Moja koleżanka Emmy Destinn i ja byliśmy zaproszeni na rodziców chrzestnych tego wielbłądziego noworodka.

Pewnego przedpołudnia pojechaliśmy do cyrku. Oczekiwała nas już cała dyrekcja i rzesza reporterów. Rozpoczęła się ceremonja chrztu wielbłąda, która polegała na tem, że Emmy włożyła mu wieniec laurowy na szyję i nadała mu imię „Leon". Zapanował wielki hałas. Mnie razem z moim garbatym imiennikiem natychmiast fotografowano, Destinn stała na drugim końcu i w ten sposób miały dzienniki nową senzację na wieczór.

Opuszczając cyrk oświadczyłem uroczyście:

— Kochana Emmy, przyrzekam ci święcie, że najbliższa nosorożca, którego wypadnie mi ochrzcić w Ameryce, nazwę „Emmy".

Wieczorem w dziennikach chicagowskich można było czytać opis całej uroczystości odpowiednio ilustrowany pod tytułem ogromnemi literami: „Miss Desteinn and mister Slezak christian baby camel".

(Ciąg dalszy nastąpi).

Republik) pojawiły się jako firma państwa tylko cztery litery SSSR. (Sojusz socjalistycznych sowieckich republik). Nawet nazwa Rosji znikła. Federacją rządzi dwuizbowy sowiet, złożony z właściwego sowietu i z Izby narodowości. Sowiet wyłania z siebie centralny komitet wykonawczy, ten zaś wybiera radę komisarzy ludowych tj. rząd. Analogiczny ustrój ma każda związkowa republika dla swoich spraw autonomicznych. Wybory są wielostopniowe, cztero, nawet (do Centralnego komitetu) pięcio-stopniowe.

Zmiana ta wynikła z dwóch równorzędnie działających motywów. Po pierwsze musiano zreorganizować federację, dając odpowiednie pole działania narodowościom, których aspiracje ujawniały się coraz silniej, dalsze zaś ich dławienie mogło być niebezpiecznem. Po wtóre chciano stworzyć organizację polityczną, odpowiadającą sowieckiem ideałowi państwa międzynarodowego, obejmującego całą Europę najpierw, a potem całą kulę ziemską.

W oczekiwaniu na dalsze postępy rewolucji socjalnej w Europie, przedewszystkiem w Niemczech, bolszewicy przygotowali zawczasu formę federacji taką, że każdy nowy członek może do niej przystąpić, w niczem jej ustroju nie zmieniając.

W życiu wewnętrznem zmiana konstytucji dała jako skutek bardzo intenzywne unarodawianie autonomicznych republik sowieckich. Najważniejszemi pod tym względem są zmiany zachodzące na Ukrainie, gdzie po okresie rusyfikacji nastąpił okres energicznej ukranizacji. Dość powiedzieć, że wszyscy funkcjonarjusze państwowi na Ukrainie otrzymali polecenie, aby się w ciągu dwóch lat wyuczyli biegle po ukraińsku mówić i pisać, gdyż inaczej zostaną usunięci ze stanowisk.

Nie ulega wątpliwości, że w tej nowej swojej konstytucji sowiety znalazły formę zadowolenia aspiracyj każdej sfederowanej narodowości w stopniu możliwie najszerszym.

Dopiero pod koniec roku ujawniły się w łonie samej partji komunistycznej fermenty. Wystąpiła opozycja pod wodzą Trockiego. Rzeczywiste jednak motywy i cele tej opozycji są zbyt mało znane, aby można było o nich powiedzieć coś pewnego. **K. S.**

Warunki zapisów są już gotowe i zostaną ogłoszone natychmiast po zamieszczeniu statutu w dzienniku ustaw i przygotowaniu potrzebnych druków.

Djarjusz z dnia 25 stycznia

Zwłoki Lenina przewieziono do Moskwy, gdzie zostaną wystawione na przeciąg trzech dni na widok publiczny.

Trocki podobno ma zamiar wycofać się z życia politycznego. Powodem tej politycznej abnegacji jest zły stan zdrowia Trockiego.

W ostatnich dniach ożywił się znacznie ruch pogromowo-antiżydowski. Na czele pogromów stoi Budienny.

Dr. Benesz ma odegrać rolę pośrednika między Francją a Anglją.

Komandor Hilton Young wraca w dniu dzisiejszym do Warszawy.

Statut Banku Polskiego

Warszawa, 25 stycznia.

Statut Banku Polskiego jest wyrazem życzeń społeczeństw, aby Bank Emisyjny w Polsce na wzór podobnych banków w Europie był spółką akcyjną i dzięki temu mógł być uniezależniony od wpływów fiskalnych rządu i prądów politycznych w kraju. Oczywiście, że bank powołany do regulowania obiegu pieniężnego i ułatwiania kredytów w Polsce i dla tego uposażony w najcenniejszy przywilej, jakim państwo rozporządza w dziedzinie życia gospodarczego, przywilej emisji biletów bankowych (art. 1.), mających moc nieograniczoną zwalniania od zobowiązań i będących prawnym środkiem płatniczym w całem państwie (art. 46), musi być uważany za instytucję państwową bez względu na formę prawną jego organizacji. Dlatego też statut banku w szeregu artykułów całkowicie gwarantuje kierunek państwowy instytucji. A więc przedewszystkiem art. 12 zastrzega, że uchwały Walnego Zebrania, dotyczące zmian statutu oraz likwidacji w czasie trwania przywileju emisyjnego (20 lat według art. 46) wymagają zatwierdzenia ministra, nie rządu, lecz władz ustawodawczych.

Do uczestniczenia w Walnem Zebraniu uprawnieni są tylko ci akcjonarjusze, którzy zapisani są w księgach Banku od 4 miesięcy przed zebraniem (art. 16), zaś wpisanie i zmiany własności akcyj w księdze akcjonarjuszów wymaga zgody Prezesa Banku (art. 7), osoby mianowanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek rady ministrów (art. 35). Przeciwko wyborowi któregokolwiek członka Rady Banku przysługuje ministrowi skarbu założenie sprzeciwu (art. 26).

Walne Zebranie wybiera 12 członków Rady, — Wszyscy członkowie Dyrekcji Banku podlegają zatwierdzaniu przez ministra skarbu (art. 42).

Prezesowi Banku przysługuje prawo zawieszenia uchwały Rad jeżeli wykracza przeciwko statutowi i sprzeciwia się interesowi państwowemu (art. 38). Dla tych samych powodów Prezes Banku może wstrzymać każde postanowienie Dyrekcji aż do decyzji Rady (art. 38). Bank nie może nabywać na swój własny rachunek akcyj, ani nabywać nieruchomości nie na własne potrzeby (art. 56). Dyskonto weksli odbywa się w całem państwie według jednolitej stopy ogłaszanej w monitorze polskim (art. 59). Bank prowadzi rachunek skarbu państwa bezpłatnie (art. 70).

Co 10 dni ogłasza skrócony bilans (art. 78). — Skarb bierze duży udział w zyskach Banku o ile dywidenda będzie wyższą niż 8% (art. 75). Niezależnie od tego obieg biletów Banku podlega opodatkowaniu w zależności od stosunku emisji do złotego pokrycia (art. 53). Fundusz zapasowy może być lokowany tylko w papierach państwowych (art. 76). Nietylko otwieranie, lecz i zwijanie oddziałów i ajentur Banku uzależnione jest od zgody ministra skarbu (art. 3).

Żadnych pożyczek skarb Banku zaciągać nie może, natomiast za przywilej emisji korzysta z kredytu do 50 miljonów złotych (art. 52). Należności za mające być przekazane Bankowi gmachy i inne cenne aktywa Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa nie jest objęta statutem, czyli, że ta sprawa zostanie załatwiona później, po ukonstytuowaniu się Banku, zgodnie z końcowym ustępem (art. 1-go, punkt 11, litera b) ustawy o naprawie skarbu i reformie walutowej.

A teraz jakie są szczegółowe przywileje i uprawnienia Banku?

Przedewszystkiem wspomniany na początku 20-letni przywilej emitowania biletów bankowych, będących prawnym środkiem płatniczym, w całem państwie przedłużenie tego przywileju wymaga osobnej ustawy (art. 48).

Wymiana biletów na złoto może nastąpić dopiero wówczas, kiedy obieg pieniężny zostanie całkowicie uporządkowany nietylko w Polsce, lecz i zagranicą. Moment rozpoczęcia wymiany ustalony zostanie przez rząd w porozumieniu z Radą Banku. Lecz i przed wprowadzeniem wymiany, bilety Banku Polskiego powinny cieszyć się pewnem zaufaniam, gdyż każdy bilet puszczony w obieg musi być pokryty conajmniej w 30% złotem lub pierwszorzędnemi walutami i dewizami (art. 51), a poza tem srebrem, według wartości w złocie i przedewszystkiem wekslami, pochodzącemi z obrotów gospodarczych (art. 52).

Pożyczki udzielane na zastaw złota i srebra, papierów wartościowych o stałem oprocentowaniu, weksli i walut, nie wchodzą do zabezpieczenia biletów Banku, czyli że mogą być udzielane tylko z funduszów wkładowych (art. 63). Stopa procentowa od tych pożyczek ma być conajmniej o 1% wyższa od stopy dyskontowej (art. 65).

Przyjęte przez Bank zastawy nie mogą być przekazywane do masy upadłości dłużnika przed całkowitem zaspokojeniem zależności Banku (art. 62). Ponieważ Bank korzystać będzie z emisji biletów czyli częściowo z bezprocentowego środka obrotowego przeto wkłady (przedewszystkiem rachunki przekazowe przyjmować będzie bez oprocentowania). Na przyjmowanie wkładów procentowych musi uzyskać zgodę ministra skarbu (art. 69).

Bank jest miejscem składania depozytów urzędowych i pupilarnych (art. 71). Akcje Banku i kupony dewidendowe od nich są wolne od wszelkich podatków przez pierwsze 10 lat (art. 77), majątek i dochód Banku jest wolny od wszelkich podatków z wyjątkiem gruntowego i od nieruchomości (art. 75). Księgi i dowody Banku są wolne od opłat stemplowych (art. 86). Księgi Banku i wyciągi z nich mają moc dowodową dokumentów publicznych a dowody dłużne — moc tytułów egzekucyjnych i hipotecznych (art. 87). Bank zwolniony jest od rejestracji sadowej.

Dla zorganizowania spółki akcyjnej pod nazwą Bank Polski trzeba zebrać kapitał akcyjny w sumie 100 miljonów złotych (1 złoty równy jednemu złotemu frankowi) podzielonych na miljon akcyj po 100 złotych (art. 4).

Udział skarbu nie jest statutem wyłączony, lecz ani dla skarbu, ani dla zachowania charakteru spółki prywatnej niepożądany. Społeczeństwo domagające się utworzenia Banku Emisyjnego prywatnego, powinno jaknajszybciej rozebrać akcje, aby rząd nie był zniewolony przystąpić z większym udziałem, lecz już na zasadach zastrzeżonych w art. 92 statutu.

„O ile w ciągu dwóch miesięcy od rozpoczęcia subskrypcji komitet organizacyjny nie zbierze zapisów na 600.000 akcyj, prezydent Rzeczypospolitej na zasadzie uchwały Rady Ministrów może wprowadzić do niniejszego statutu zmiany, które zapewnią rządowi we władzach Banku wpływ, odpowiadający przyjętemu przez Skarb państwa kapitałowi akcyjnemu".

Komitet organizacyjny Banku Polskiego powstał na mocy art. 91-go statutu i ma za zadanie przygotować i przeprowadzić zapisy na akcje, określić warunki tych zapisów oraz sposób i warunki przydziału akcyj między subskrybentami i wogóle przeprowadzić czynności niezbędne dla zwołania zebrania założycielskiego.

TELEGRAMY

z 25 stycznia 1924

NARADY WOJSKOWE.

Warszawa (AW) Według doniesień „Kurjera Porannego". bezpośrednio po powrocie p. Prezydenta ze Spały, odbyła się w Belwederze narada **w sprawie projektu o organizacji najwyższych władz wojskowych.**

Z trzech istniejących projektów **uznano za najlepszy projekt generała Sikorskiego.**

DZIAŁALNOŚĆ KREDYTOWA P. K. O.

Warszawa (AW). Donoszą z Warszawy, że komitet dyrekcyjny P. K. O. postanowił podjąć **w dalszym ciągu działalność kredytową** w rozmiarach dotychczasowych. Zamknięcie kredytów **pogłębiłoby tylko przesilenie gospodarcze.**

PRZYJAZD DYREKTORA BIURA PRACY.

Warszawa (AW) Dyrektor Międzynarodowego biura pracy przyjeżdża do Warszawy dnia 20 lutego.

PLAN PRAC MACDONALDA.

Londyn. Macdonald oświadczył wobec prasy, że dążyć będzie do **ratyfikacji** traktatu **lozańskiego** i umowy **tangierskiej**, oraz podejmie rokowania **z Egiptem** dotyczące **egipskiej niepodległości.** Pod obrady gabinetu przyjdzie również sprawa ratyfikacji granic kolonialnych angielsko-włoskich. W dalszym ciągu dążyć będzie Macdonald do rychłej decyzji co do przyjęcia **Rosji i Niemiec do Ligi narodów**, gdyż wobec nieobecności tych państw w Lidze Narodów możliwość interwencji jej nie jest dostatecznie skuteczną. Wedle poglądów Macdonalda koniecznym jest rozszerzenie kompetencji Rady Ligi Narodów i międzynarodowego trybunału haaskiego. — Gabinet załatwi cały szereg problemów wewnętrzno-politycznych przedewszystkiem sprawę agrarną, następnie przeprowadzenie tych reform, które zapowiadała mowa tronowa, a które w istocie swej są socjalistyczne, chociaż formułował je jeszcze gabinet Baldwina. Gabinet ustalił już kilka nowych wydziałów celem zbadania sprawy bezrobocia, nędzy mieszkaniowej i nędzy dzierżawców w rolnictwie. Wreszcie dąży Macdonald do **obniżenia płac ministerjalnych wynoszących obecnie dla każdego ministra 50.000 funtów szterlingów rocznie.**

OŚWIADCZENIE LIBERAŁÓW.

Londyn. Liberali powtarzają publicznie swe oświadczenia, że zdecydowani są przeciwstawić się energicznie próbom **gwałtownego niszczenia inicjatywy prywatnej** i zaprowadzenia socjalistycznej organizacji w przemyśle. Gotowi oni natomiast są do poparcia Macdonalda w jego dążeniach do poparcia Rady Ligi Narodów celem **prowadzenia polityki pokojowej.**

ZNIŻKA CEN W BERLINIE.

Berlin. Cena chleba została **zniżoną** z 60 na 54 fenigów.

CENTRALIZACJA HANDLU DEWIZAMI WE FRANCJI.

Paryż. „L'Oeuvre" donosi, iż rząd planuje stworzenie **„kasy kompenzacyjnej"**, która miałaby na celu zcentralizować cały handel dewizami.

RELACJA O PODRÓŻY Dra SCHACHTA.

Berlin. Prezydent banku Rzeszy **Dr. Schacht** oświadczył o wynikach swej podróży do Paryża co następuje: Głównym tematem pertraktacyj paryskich był **projekt banku not złotych.** Przy tej okazji zaznaczył dr. Schacht, że przedewszystkiem

zamierza on dewizy zagraniczne znajdujące się w Niemczech zużytkować dla kraju. Następnie oświadczył on, iż wobec domagania się w Niemczech założenia banku not złotych muszą być brane pod uwagę międzynarodowe kredyty. Zagraniczny kapitał będzie dopuszczony tylko do udziału w przedsiębiorstwach. W końcu zaznaczył Schacht, że bez stworzenia złotej waluty w Niemczech żadne spłaty reparacyjne niemogą być realizowane, przyczem wyraził nadzieję, że u koaliantów a przedewszystkiem we Francji myśl ta będzie podstawą zbliżającego się porozumienia.

AWANTURY W PARLAMENCIE WĘGIERSKIM.

Budapeszt. W związku z zarzutami posła socjalistycznego Peidla pod adresem **sztabu generalnego**, który rzekomo nie przedsięwziął żadnych kroków w związku z wypadkami w Alfeldzie oraz z zarzutami Peidla przeciwko Horthyemu doszło do ogromnych **awantur w parlamencie**, tak, iż prezydent musiał przerwać posiedzenie.

PRZECIW MONARCHJI W GRECJI.

Ateny. Venizelos oświadczył w Izbie, **że monarchja w Grecji nie jest potrzebną.** Przywódca republikańskiego stronnictwa wniósł wniosek o **detronizację** dynastji i zaprowadzenia republikańskiej formy rządów.

DAR PAPIEŻA.

Monachium. Papież przeznaczył na rzecz ubogich Niemiec **1,000.000 lirów** bez względu na ich wyznanie.

Jan Brahms - Ryszard Wagner

Z powodu zapowiedzianego poranku symfonicznego.

Jan Brahs, (1833—1897), którego organizacja twórcza, rdzennie muzyczna, nie szukała związku między muzyką, a innemi sztukami pięknemi, stał się wyrazicielem „czystej" nie „stosowanej" sztuki muzycznej, i mimowoli przeciwnikiem kierunku programowości w muzyce typu Wagner - Liszt.

Początkowo pozostaje Brahms pod wpływem Schumanna, studja nad klasykami, a szczególnie nad twórczością Beethovena wprowadzają wielkiego twórcę w sferę dalszej tradycji twórców klasycznych, za których ogniwo nowoczesne uważany jest Brahms. Rozdźwięk twórczy, między stylem Brahmsonowskim, a nieromantyzmem, na czele którego kroczyli Wagner i Liszt, doprowadził Brahmsa do publicznego protestu przeciwko „szkodliwemu wpływowi" szkoły nowoniemieckiej. Bezwzględny wówczas w Niemczech kult muzyki wagnerowskiej skłonił Brahmsa (urodzonego w Hamburgu) do przeniesienia się na stały pobyt do Wiednia, gdzie przebędził ostatnia 20 lat swego życia, zżywając się z przemiłą atmosferą tego miasta tak dokładnie, że obrazy tych chwil uwiecznił wielki kompozytor w „Walcach" (op. 39) i w cyklach „Liberlieder - Walzer".

Brahms, jako kolorysta instrumentalny, rozmyślnie nie konkuruje ze stylem Wagner - Liszt, owszem z całym rozmyslem koloryt orkiestrowy upadabnia do kolorytu Beethovenowskiego. Dla tego też jego twórczość symfoniczna nie należy do typu popularnego w rodzaju efektownej instrumentacji Wagnera. Z tego powodu też symfonie Brahmsa wykonywane były w środowiskach o wielkiej kulturze muzycznej. Kraków, jakkolwiek z miast polskich, posiada dawną tradycję muzyczną sięgającą Rorantystów wawelskich, nie posiadał do ostatnich czasów środków, które pozwoliłyby mu kultywowanie symfonji Brahmsowskiej, dlatego Brahmsa nie wykonano u nas, a IV symfonię usłyszy publiczność krakowska po raz pierwszy w najbliższą niedzielę. Symfonia IV, e-moll op. 98 zawiera ustępy o charakterze dawnych tonacyj kościelnych, kończące się cyklem warjacji w formie ciaconny. Częściej mieli melomani krakowscy sposobność zaznajomienia się z twórczoscia kameralną wielkiego twórcy, oraz z utworami fortepianowemi i pieśniami. Brahms nie wywarł na młodą twórczość polską tego wpływu co Czajkowski z młodą Rosja, z jednej strony, a Wagner - Ryszard Straus, z drugiej strony. Na twórczość muzyczną czeską zato, przez A. Dworzaka, który pozostawał pod wpływem twórczości Brahmsa, działały szlachetne dażenia wielkiego kompozytora znamiennie.

Popularność zawdzięcza Brahms swoim „Tańcom węgierskim" (na fortepian na 4 ręce), nie są to oryginalne kompozycje, lecz opracowania ludowych melodyj węgierskich.

B. Raczyński.

KRONIKA

Kraków, 25 stycznia.

REDUTA PRASY, która odbędzie się nieodwołalnie dnia 1 lutego br., zapowiada się niezwykle interesująco. Sądzić należy, że przewyższy ona powodzeniem wszystkie dotychczasowe reduty, a świadczy o tem najlepiej wytężona praca przygotowawcza komitetu redutowego, jak również żywe zainteresowanie się Redutą nietylko szerokich sfer z pośród obywatelstwa krakowskiego, ale również i prowincjonalnego. Stosunkowo niskie ceny wstępu wobec olbrzymich wydatków, połączonych z urządzeniem tak wspaniałej zabawy, doborowe towarzystwo, dwie znakomite orkiestry, wiele miłych i niecodziennych niespodzianek, konkursy piękności, oraz dobrze zaopatrzony bufet przyczynią się niewątpliwie do tego, że wszyscy zwolennicy wesołej zabawy znajdą się w dniu 1 lutego w bogato przystrojonych i rzęsiście oświetlonych salach Starego Teatru. Sprzedaż biletów odbywać się będzie przez kilka dni przed Redutą w lokalu Redakcji „Czasu" w godzinach od 12—2 i od 4—6.

WYJAŚNIENIE. W związku z notatką naszą z dnia 19 stycznia o rewizji u spekulantów cukrowych, panowie **Weinberg i Pennes** wyjaśniają, że jako spedytorzy, cukier tylko przewozili dla swoich klijentów i że cukier ten nie został skonfiskowany.

DZISIEJSZE POSIEDZENIE RADY MIEJSKIEJ poświęcone będzie sprawom podatku lokatorskiego i uposażenia pracowników miejskich.

CO BYŁO NA DZISIEJSZYM TARGU? Targ dzisiejszy przy dużym dowozie był bardzo ożywiony. Zaznaczyła się na nim pewna **zniżka** cen. Płacono za 1 litr mleka zbieranego **400—450 tys.**, niezbieranego **450—500 tys.**, śmietany słodkiej **600—700 tys.**, kwaśnej **800—1.000** tys., 1 kg masła **4.500—5.000** tys., sera **800—900** tys., jaja za sztukę 180—200 tys. Ceny jarzyn 1 kg ziemniaków 250 tys., buraków 200—300 tys., marchwi 300—500 tys., cebuli 300—500 tys., główka kapusty 200—400 tys., kalafior 1.000—1.600 tys. Ceny drobiu: kura 5—10 miljonów, gęś 12—18 miljonów, indyk 15—22 miljon., zając 7—8 miljonów.

NOWA ZNACZNA PODWYŻKA TARYFY TRAMWAJOWEJ. W następnym tygodniu ma się odbyć **posiedzenie komisji tramwajowej, na którem** ma być rozważana sprawa podwyżki taryfy tramwajowej. Podwyżka ma być 50 procentowa, wobec czego **bilet jazdy kosztowałby 300 tysięcy mkp. Będzie to** trzecia podwyżka taryfy tramwajowej w tym miesiącu.

W PAŃSTWOWEJ SZKOLE PRZEMYSŁOWEJ W KRAKOWIE I SZKOLE ARTYSTYCZNEGO PRZEMYSŁU — po trzechtygodniowej przerwie, spowodowanej brakiem opału — rozpocznie się regularna nauka w poniedziałek dnia 28 bm. rano.

DEMONSTRACJA NOWEJ GRY W KAWIARNI „ESPLANADA". Wczoraj popołudniu w kawiarni Esplanada wobec przedstawicieli prasy i zaproszonych **gości demonstrowano nową grę, zwaną po** angielsku „Goal—Game", która jest wnalazkiem austrjackiego inżyniera E. Janika. Gra ta jest to rodzaj footbalu na stole wielkości stołu bilardowego. Pola jego są tak zakreślone, jakna boisku footbalowym. Piłka popychana jest kulkami, wyrzucanemi z misek obrotowych, umieszczonych po bokach stołu. W grze tej może brać udział 14 osób. Jest ona wyrabiana przez znaną fabrykę bilardów Seiferta i synowie we Wiedniu, której to firmy przedstawicielem w Krakowie jest dr Aleksander Krynczak. Bywalcom Esplanady przybywa w ten sposób emocjonująca i miła rozrywka.

ODCZYT P. DRA SZYDŁOWSKIEGO p. t. **„Odbudowa Wawelu"** odbędzie się dziś o godz. 7 wieczór w Kolegjum Wykładów Naukowych. Odczyt będzie **ilustrowany** obrazami świetlnymi.

PODRZUTEK. W dniu wczorajszym około godz. 18 znaleziono w bramie domu przy ul. Kanoniczej 1. 16 **porzucone dziecko płci męskiej około 10 dni liczące,** owinięte w starą zniszczoną chustkę i koszulę trykotową. Dziecko oddano do „Żłóbka", zaś za matką wdrożono poszukiwania.

KRADZIEŻE. Henrykowi Berghofenowi, zam. przy ul. Józefitów skradziono z zamkniętego strychu **bieliznę wartości 80 miljonów.**

— Józefowi Lasoniowi, zam. przy ul. Lubicz 38 skradziono garderobę męską i bieliznę wartości 135 miljonów mkp.

— Na szkodę Władysława Wałka skradziono ubranie męskie i kapelusz wartości 400 miljonów mkp.

Z KRONIKI POLICYJNEJ. Helena Kieresińska, zam. przy ul. Pędzichów, przyjęła do służby dziewczynę, która legitymowała się jako Antonina Gonet, a która po trzechdniowym pobycie u Kieresińskiej, korzysając z nieobecności domowników, skradła znaczną ilość biżuterji i garderoby, wartości 1 miljarda mkp. Jak się okazało, legitymacja jej służącej była fałszywa.

— Juljuszowi Holendrowi, zam. przy ul. Szpitalnej l. 7 skradziono ze sklepu 2 kg szerlaku wartości 40 miljonów.

— Leon Jerolim, zam. przy ul. Lwowskiej, słuchacz filozofji, doniósł, że nieznani sprawcy skradli mu ze strychu bieliznę wartości 300 miljonów mkp.

Komunikaty teatralne i koncertowe

Z TEATRU J. SŁOWACKIEGO. „Ptak" J. Szaniawskiego jest trzecią sztuką, która wchodzi na afisz teatru im. Słowackiego. Obsadę tworzą pp. Mazareków na, Zaklicka, Jednowski, Białkowski, Miarczyński, Piekarski, Szymborski, Senowski, Brandt, Chodecki, Łubiakowski. Premjera w sobotę 26 bm. Dzisiaj popołudniu o godz. 3 i pół „Kaligula" na XV popołudniówce szkolnej po cenach 50 proc. zniżonych. Następna popołudniówka szkolna odbędzie się w poniedziałek 28 bm. Bilety do nabycia u prof. Rutkowskiego IV gimnazjum ul. Krupnicza 2. Dzisiaj wieczorem „Carewicz Aleksy" D. Mereżkowskiego.

OPERETKA. „Katja tancerka" wystawioną będzie jutro w sobotę a powtórzona w niedzielę, wtorek i [illegible]. Próby pod reżyserją Sempolińskiego i batutą Szczepańskiego dobiegają końca. Główne partje kreują pp. Kozłowska, Rynas (Katja), Zimajer, Sempoliński, Wesołowski, Laskowski, Rewera-Rewski i Ujhely. Kierownictwo teatru dołożyło wszelkich starań, aby wystawa wzorowo wypadła. Dziś w piątek z powodu generalnej próby teatr zamknięty. W niedzielę o 4 popoł. „Krowoderskie zuchy".

BRAHMS-WAGNER wykonany będzie na wielkim koncercie w niedzielę 27 bm. Bilety do nabycia tylko u p. Lipskiego, Sławkowska 8.

REPERTUAR

TEATR IM. JULJUSZA SŁOWACKIEGO.

Piątek popol.: „Kaligula" (XV szkolne),
wiecz.: „Carewicz Aleksy".
Sobota: Nowość „Ptak".
Niedziela popoł: „Betleem polskie", wieczorem: „Ptak".

TEATR „BAGATELA".

Piątek: „Prawda w winie" (prem era).
Sobota popołudniu: „NocSabatu" (ceny zniżone) wieczór „Prawda w winie"
Niedziela popoł.: „Nowa rewia humoru" (ceny zniżone) wieczór: „Prawda w winie"
Poniedziałek „Prawda w winie"
Wtorek: „Prawda w winie".

MIEJSKI TEATR „OPERETKA".

Piątek: Teatr zamknięty
Sobota: „Katja tancerka" (premjera)
Niedziela popoł: „Krowoderskie Zuchy".
Niedziela wieczór: „Katja tancerka".

CO GRAJĄ DZISIAJ W KINIE?

Uciecha: Liljana Gish — „Dolina szczęścia".
Wanda: „Ich Troje"
Nowości: „Królowa Moulin Rouge"
Sztuka: „Za murami klasztoru"
Warszawa: „Apasz i ulicznica"
Red ta: do niedzieli 27-go stycznia włącznie Bratobójca (Piętno Kaina) Wielki dramat senzacyjno-awanturn.czy z Olgą Belą w głównej roli.
Promień: „Walka o Rzym".
Zachęta: „Tragedja silnego człowieka".

KOLLEGIUM WYKŁADÓW NAUKOWYCH

Piątek. 25 bm. Konserwator Dr. Tad. Szydłowski: O Wawelu i jego odbudowie (z obrazami świetlnymi), sobota 26 bm. dyr. Bol. Walek-Walewski: Muzyka mowy ludzkiej w naturze i w sztuce (z przykładami). Pocz. o g. 7 wiecz.

ZE SPORTU

ROZGRYWKI O „PUHAR POLSKI". Zamiast rozgrywek o mistrzowstwo Polski, które z powodu Olimpjady zostały przesunięte na jesień, proponuje PZPN urządzić na wiosnę rozgrywki o „Puhar polski", w których wzięłyby udział wszystkie kluby kl. A i B przymusowo, zaś kluby kl. C tylko fakultatywnie. Rozgrywki odbyłyby się systemem puharowym napierw w poszczególnych okręgach, a następnie mistrze okręgów walczyliby w dalszym ciągu o „puhar". Projekt ten musi uzyskać jeszcze aprobatę Walnego Zgromadzenia PZPN, które odbędzie się w lutym b. r.

MIĘDZYNARODOWE SPOTKANIA. W lutym odbędą się następujące międzynarodowe spotkania footballowe: 10-go Austrja — Jugosławja w Zagrzebiu; 16-go Walja — Szkocja; 17-go Belgja — Węgry w Budapeszcie i Wiedeń — Konstantynopol w Konstantynopolu; 24-go Jugosławja — Austrja w Wiedniu i Praga — Drezno w Dreźnie.

ZIMOWA OLIMPJADA W CHAMONIX rozpoczyna się dnia 26 bm. Program jest już definitywnie ustalony i przedstawia się następująco: 26-go i 27-go stycznia zawody łyżwiarskie w jeździe szybkiej i curling; 28-go jazda sztuczna na lodzie, hackey i curling; 29-go jazda sztuczna na lodzie, hackey i narciarski bieg wojskowy; 30-go zawody narciarskie, jazda sztuczna, hackey, curling; 31-go jazda sztuczna parami, hackey; 1-go lutego hackey i curling; 2-go zawody narciarskie, skijöring, jazda na bobsleigh'ach; 3-go hackey i bobsleigh; 4-go skoki narciarskie. Wieczorem zabawa na lodzie, która zakończy zawody. Równocześnie obradować będą międzynarodowe kongresy związków: narciarskiego, łyżwiarskiego i hackeyowego.

Prace przygotowawcze do powyższych zawodów są już ukończone. Zbudowano tor dla zawodów łyżwiarskich o powierzchni 36.000 m² i bieżnię długości 400 m. Tor bobsleighowy wynosi 1.400 m, a skocznia narciarska, wykonana przez inż. Axel Neplinga, pozwoli na skoki b. wielkiej długości.

Polskę reprezentować będą na zawodach w Chamonix: Bujak, Krzeptowski Andrzej, Mückenbrunn i Witkowski, pozatem wojskowość wysyła 3 zawodników do biegów wojskowych. Z łyżwiarzy jada Przedrzymirscy z Warszay i Kuchar ze Lwowa. Ekspedycję prowadzi ppułk. Osmólski.

WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

Z ostatniej Konferencji fachowców

Wrażenia i fakty

(Od naszego korespondenta.)

Warszawa, 24 stycznia.

Ostatnia konferencja fachowców w ministerstwie skarbu przedstawiała się naogół lepiej, niżli pewne zżycie się ludzi, biorących udział w naradzie, a następnie znikł ów beznadziejny pesymizm, cechujący niektórych uczestników z początkiem objęcia rządów przez Wł. Grabskiego. Obrady były jeszcze zawsze zbyt tłumne, aczkolwiek udział posłów i senatorów tym razem nie „utrudniał" sytuacji. Widocznem było, iż postawienie na porządku dziennym sprawy banku emisyjnego, traktowanej wręcz z pośpiechem przez Wł. Grabskiego, „robi swoje". Uczestnicy konferencji w poczuciu odpowiedzialności zadania pragnęli w statucie banku poczynić zmiany niezbędne dla należytego fungowania tej instytucji. W szczególności były znaczne różnice zdań w sprawie udziału państwa w kapitale banku państwa, nadzoru w stosunku do banku itd.

Dużą zwłaszcza dyskusję wywołała sprawa stosunku banku do rządu, czy państwa, jedni chcieli mieć bank zupełnie uniezależniony od państwa, inni chcieli wzmóc ingerencje państwa. W każdym razie komisarz rządu ma być przewidziany w myśl opinji większości konferencji. Zupełną niewiadomą prawdziwą była sprawa udziału prywatnego kapitału w banku państwa. Rząd, w szczególności Wł. Grabski spodziewa się — i to znalazło w projekcie swój wyraz — jaknajżywotniejszego udziału publiczności, banków, instytucyj handlowych itd. w kapitale banku państwa, nie wszyscy jednak uczestnicy konferencji podzielali opinję ministra skarbu. Toteż przeważyła opinja, iż w razie nieudaniu się subskrypcji, (mniej niżli 60%), ma być statut odpowiednio zmieniony. Kapitał państwa w myśl obecnego statutu ma być ograniczony do $^{1}/_{3}$ części.

Znaczenie opinji fachowców było obecnie dla sprawy banku emisyjnego bardzo widoczne, poszczególne punkty statutu zmieniono i uzgodniono w myśl opinji fachowców. Natomiast znaczne różnice zdań niewyrażone okazały się w kwestji walut obcych, ograniczeń dewizowych etc. Większość była za dalszem utrzymaniem ograniczeń w tej mierze, jednakże sama sprawa banku emisyjnego i dopuszczenie pożyczki walutowej itd. zmuszają do rewizji w wielu punktach zasadniczego stanowiska w tej sprawie.

Również znaczne różnice zdań okazały się w kwestji obligacyj kolejowych, które niektórzy uważali za warunek sine qua non sanacji skarbu, co oczywiście spotkało się z gorącą opozycją innych. Było więc jeszcze wiele niewyrównanych różnic, jednakże niewątpliwie postęp w obradach był znaczny, czuło się, iż wreszcie wchodzimy w okres realnej polityki pracy nad sanacją skarbu. Okazało się z ostatniej konferencji jeszcze raz, że **zapytanie** fachowców o zdanie nigdy nie będzie bezowocnem, gdy organizacja tej porady będzie odpowiednio postawioną — co dotąd nie miało miejsca.

Pożyczka dolarowa

Na posiedzeniu onegdajszem Rada ministrów upoważniła do przedłożenia Prezydentowi Rzeczypospolitej do aprobaty projektu rozporządzenia w przedmiocie wypuszczenia Serji I-ej premjowej pożyczki dolarowej.

Na zasadzie rozporządzenia tego minister skarbu upoważniony będzie do wypuszczenia serji I-ej Premjowej pożyczki dolarowej na sumę 5,000.000 dolarów Stanów Zjednoczonych Ameryki Półn. z terminem 2-letnim od daty emisji. — Serja I-sza premjowej pożyczki dolarowej oprocentowana będzie w wysokości 5 prc. rocznie, a zabezpieczona całym majątkiem i wszystkiemi dochodami Rzeczypospolitej Polskiej. — Sprzedaż Serji I premjowej pożyczki dolarowej będzie uskuteczniona tylko za waluty zagraniczne, które zostaną wyszczególnione w rozporządzeniu ministra skarbu. — Od obligacji pożyczki będą wypłacane wygrane w ogólnej kwocie 400.000 dolarów. Obligacje w terminie ich płatności oraz wygrane wypłacane będą w walucie dolarowej. Wypłata ta może być uskuteczniana na żądanie posiadaczy obligacyj w walucie polskiej w sposób następujący.

a) do czasu wprowadzenia nowej waluty polskiej w markach polskich według kursu franka złotego, obowiązujące w dniu dokonania wypłaty, przyjmując, że 1 dolar = 5.18 franka złotego;

b) po wprowadzeniu nowej waluty według kursu czeku na New York na giełdzie w Warszawie z dn. poprzedzającego dokonanie wypłaty.

Obligacje pożyczki dolarowej mają wszelkie prawa papierów, posiadających bezpieczeństwo pupilarne i mogą być używane do lokowania kapitałów osób, pozostających pod opieką i kuratelą jako też kapitałów fundacyjnych, kościelnych, korporacji publicznych, kaucji cywilnych i wojskowych oraz depozytów.

Termin otwarcia emisji, miejsce i sposób obligacji, wysokość odcinków, sposób wypłaty odsetek, ustalenie planu losowania, przepisy, dotyczące podziału wygranych, miejsce wykupu obligacji oraz wypłaty wygranych ustali minister skarbu.

*

W tej samej sprawie donosi nam nasz korespondent warszawski jeszcze następujące szczegóły:

Warszawa, 24 stycznia.

Suma 5 miljonów dolarów, ma być podzieloną na 500.000 losów. Odcinki losów będą podzielone na dwie grupy, na losy po 10 dolarów za sztukę i odcinki, obejmujące 5 losów za cenę 50 dolarów. Losy będą sprzedawane na 9 prc., z czego 5 prc. otrzyma gotówką właściciel losu, 4 prc. pobierze skarb na koszta wygranych premji, których wysokość ogólna wyniesie 1000 dolarów miesięcznie. Co miesiąc więc los wygrany otrzyma 1000 dolarów bez potrąceń. Skarb spłaci po upływie 2 lat pożyczkę dolarową w dolarach. W każdej chwili jednak może posiadacz losu odsprzedać losy państwu, otrzymując równowartość 10, wzgl. 50 dolarów po kursie dnia w walucie polskiej. Emisja pożyczki ma nastąpić najpóźniej w marcu 1924 r. Zainteresowanie pożyczką dolarową jest bardzo znaczne w Warszawie. Niewątpliwie oparł się Wł. Grabski w tej mierze na wynikach obrad fachowców, zwłaszcza grupy krakowskiej, aczkolwiek sprzeczono tu dobrą ideę prof. Krzyżanowskiego. Szersza publiczność, mająca dolary, powstrzymuje się tedy od masowej podaży, co na rynku warszawskim przyczyniło się do poważnej obniżki kursu dolara, chowając je na pożyczkę państwową, dającą rzeczywiście korzystne warunki lokaty i gry. Czy przemysł, handel i rolnictwo zareagiują żywo na premjową pożyczkę dolarową, zależy od rozmiarów i ekspanzji handlu zagranicznego, zapotrzebowania dewiz wysokocennych i t. p. Obecny procent za sto dolarów wynosi miesięcznie do 10, 12 dolarów, mieści się w tem jednakże „ryzyko kryminalne", złączone z nielegalnym obrotem. W każdym razie emisja pożyczki dolarowej jest jedunym z lepiej pomyślanych pomocniczych projektów sanacyjnych, aczkolwiek nie da się zaprzeczyć, że faworyzuje posiadaczy dolarów, mimo, że ich z drugiej strony karze za nielegalny obrót dolarem. Jest to jeszcze jedna niekonsekwencja skarbowo-finansową, od których roi się dzisiejsze ustawodawstwo i praktyka skarbowa, przechodząca z jednej wsteczności w drugą.

Sprawa Spółek akcyjnych

Zmiany ustaw i ograniczenia

(Od naszego korespondenta).

Warszawa, 24 stycznia.

W ministerstwie przemysłu i handlu opracowuje się obecnie nowelę do ustawy o spółkach akcyjnych, ujednostajniającą ustawodawstwo akcyjne dla trzech dzielnic. Zanim ujednostajnienie to nastąpi w całej pełni przez wydanie polskiego prawa akcyjnego, nowela usunie najgłówniejsze sprzeczności prawa akcyjnego trzech dzielnic, obowiązując na całym obszarze Polski. Jak wiadomo jedną z takich najważniejszych sprzeczności jest wymóg pozwolenia rządowego na założenie towarzystwa akcyjnego, które dotąd wymagane nie było w Poznańskiem, gdzie obowiązywało prawa niemieckie. Następnie zamieści nowela postanowienie, że wszystkie Spółki akcyjne, działające na terenie Polski, będą musiały obrać Zarządy, złożone z obywateli polskich w siedzibie spółki akcyjnej. — Obcy obywatele nie będą więc mogli wchodzić do zarządów towarzystw akcyjnych. Ostatnie postanowienie budzi poważne wątpliwości ze względu na żywotne zainteresowanie się kapitału zagranicznego sprawami polskiemi; kapitał ten cofnie się gdy nie będzie miał oficjalnej możności kontrolowania obrotu swymi pieniędzmi.

Jak się dowiadujemy mają być stosowane ograniczenia dalszych emisyj akcyj ze strony ministerstwa przemysłu i handlu w porozumieniu z ministerstwem skarbu. Mają być tylko jeszcze załatwione emisje, już wniesione do ministerstwa przemysłu i handlu, przyczem referenci, zaś załatwiający te sprawy otrzymali polecenia, skrupulatnego badania warunków emisji pod względem zwłaszcza zabezpieczenia praw dotychczasowych posiadaczy akcyj, którzy w szeregu emisji zostali oszukani lub pokrzywdzeni ze strony niesumiennych zarządów. Po załatwieniu tych emisyj, ministerstwo przemysłu i handlu nie będzie zezwalać przez krótki okres czasu na nowe emisje i zakładanie towarzystw akcyjnych, a to ze względu na ograniczoną pojemność rynku dywidendowego i forsowanie papierów i walorów państwowych. Z okazji realizacji planu sanacyjnego. Pieniądze obywateli i zagranicy mają być w pierwszej linji zachowane dla zasilenia skarbu. Oczywiście wyjątki są dopuszczalne, ale tylko w ważnych i pilnych przypadkach. Okres ograniczeń akcyjnych ma być równoznaczny z okresem przejściowym w sanacji skarbu.

Z giełdy warszawskiej

Spostrzeżenia i refleksje

(Od naszego korespondenta.)

Warszawa, 24 stycznia.

Na giełdzie warszawskiej małe ożywienie i dopiero w sobotę akcje znów się poprawiły. **Uderza jednak spodziewana z końcem miesiąca zwyżka**, i tak kurs „Starchowic" ustalono na koniec stycznia na 25.000.000, „Parowozów" na 5 i pół, „Chodorów" na 55 miljonów. Inne poważne akcje również zwyżkowały w transakcjach zawieranych na koniec stycznia.

Bony złote spadały dość znacznie pomimo, że zakupowane były bardzo intenzywnie. Podobno listy zastawne ziemskie i miejskie i 5 prc. pożyczka premjowa spadła z 600.000 na 425.000 w jednym dniu.

Akcje bankowe na ogół zniżkowały. Bank kredytowy jednak, który zwija oddziały na prowin-

cji i zdaje się przechodzić ciężkie przesilenie, idzie w górę, ma być więc niebawem podwyższony kapitał zakładowy. Bank przemysłowców polskich ucierpiał dotkliwie. Bank spółek zarobkowych ustalił się. Na ogół jednak zainteresowanie akcjami bankowemi opada, pozostaje to w związku z silną kampanją, wszczętą przeciw bankom i ich polityce ze strony ministerstwa skarbu i pracy.

Dolar ustalił się — jest to fakt niewątpliwy. Napływ dolara jest znaczny, PKKP. dostarcza każdej chwili żądanych walut. Interwencje PKKP. są obecnie niepotrzebne. W sobotę dała się odczuć wydatniejsza zwyżka na rynku dewizowym. Bony były wielce poszukiwane. Z bankowych akcyj interesowano się specjalnie Spółdzielczą węglową mocno, metalurgiczne, szczególnie Starchowice, Modrzejów i Ostrowieckie zwyżkowały. Zieleniewski osłabł wobec tendencji zniżkowej obcych walut. Poszukiwane Pocisk, Parowozy, również szły w górę. Akcje elektryczne Elektryczność. Siła i Światło poszukiwane i zwyżkowały. Waluty w zaniedbaniu. Cały tydzień ostatni jest **nieustannym wysiłkiem kulissy giełdowej** w celu wykupu akcyj poważniejszych po tanich cenach. Sprzedawcy jednak ze sfer urzędniczych i dalekich od giełdy nie realizują chętnie akcyj, czekając na zwyżkę. Na ogół oczekiwana w przyszłym tygodniu zwyżka papierów dywidendowych.

Rynek chemiczny

SPRAWOZDANIE HANDLOWE.

Londyn, dnia 17 stycznia 1924.

Pomimo wybitnie słabej tendencji na europejskich giełdach pieniężnych, oraz niepewnej sytuacji politycznej tak w kraju, jak i zagranicą, rynek produktów w Mincing-Lane wykazuje wielkie ożywienie. — Zainteresowanie koncentruje się głównie w ipeccacuanha z powodu braku sprzedawców z pierwszej ręki. Mentol i japoński olej miętowy są mocne i ostatnie trzęsienie ziemi w Japonji, jak dotychczas, nie wpłynęło na ceny. Kamfora oczyszczona jest trochę tańsza i sprzedaje się powoli. Zamieszki w Meksyku zaczynają wpływać na cenę jalapu i rynek ten ma tendencję zwyżkową. Agar-agar jest tańszy przy ładunkach późniejszych, lecz cena miejscowa się utrzymuje w zupełności. Kminek jest droższy. Na rynku chemikalij farmaceutycznych jest tendencja ku niższym cenom przy wielkim braku ożywienia. Bromek potasu, calc. lact. i fenazon są tańsze. Sulfonal także. Amerykańscy fabrykanci soli bromowych podnieśli swoje ceny, które są teraz o kilka pensów ponad parytet europejski. Co się tyczy chemikalij przemysłowych, transakcje są szczupłe, lecz nastrój ogólny stały. Kwas karbolowy w kryształkach zmienił nieco cenę na korzyść kupujących tak samo, jak maź. Olej anilinowy i potasz pruski są również tańsze. Z innych, rtęć jest mocniejsza, a antymon b. mocny. Terpentyna i chiński olej drzewny poszły w górę.

TABELA SYTUACYJNA.

Wyższe: Olej bergamotowy, orzech kokosowy, Ipecacuanha, olej cytrynowy, olej pomarańczowy, olej palmowy, terpentyna, olej drzewny.

Mocniejsze: Kminek holendr., olej cassia, olej kreozotowy, klej, kwiat muszkat., rtęć, gałka muszkatołowa, wazelina, pigment, olej rzepakowy, olej lawendowy.

Łatwiejsze: Agar-agar, calc. lact., kamfora jap., goździki, kolendra, dekstryna, olej eukalipt., krochmal, olej geranium, paczula, pieprz, fenazon, bromek potasu, kwas salic., Sod. benzoat.

Niższe: olej anilinowy, kwas karbolowy, siemię konopne, maź, potasz pruski, sulfonal.

Polska ustawa monetarna

Na posiedzeniu Rady ministrów w dniu 17-go stycznia b. r. uchwalono ustawę monetarną polską.

Jednostką monetarną Rzeczypospolitej Polskiej jest złoty, zawierający dziewięć dziesiątych pierwszych części grama czystego złota.

Złoty dzieli się na sto groszy.

Wybijanie monet jest wyłącznym przywilejem Państwa.

Wybijane są monety:

1) Złote po 100 złotych, po 50 złotych, po 20 złotych, po 10 złotych i po 5 złotych.

2) Srebrne po 5 złotych, po 2 złote, po 1 złotym i po pół złotego.

3) Niklowe po dwadzieścia groszy i po 10 groszy.

4) Bronzowe po pięć groszy i po jednym groszu.

Monety złote są wybijane ze stopu, zawierającego na tysiąc części ogólnej wagi dziewięćset części złota i sto części miedzi. Waga monet po sto złotych wynosi trzydzieści dwie całe i dwadzieścia pięć tysięcy ośmset sześć stotysięcznych grama; średnica trzydzieści pięć milimetrów. Waga złotych po dwadzieścia złotych wynosi sześć całych i czterdzieści pięć tysięcy sto sześćdziesiąt jedna stotysięczna grama; średnica — dwadzieścia jeden milimetrów. Waga monet po pięć złotych wynosi jeden gram i sześćdziesiąt jeden tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt stotysięcznych grama; średnica — 17 milimetrów.

Waga srebrnej pięciozłotówki — 25 gramów; średnica — 31 milimetrów.

Waga monet srebrnych po pół złotego wynosi 2 i pół grama; średnica — 18 milimetrów.

Ileż będzie ważył grosz polski?

Ten grosz polski, wybijany z bronzu (na bronz składa się miedź, cyna i cynk), będzie ważył 1 i pół grama, a średnica będzie wynosiła 14.7 milimetra.

Kasy państwowe będą przyjmowały monety wszelkich rodzajów w każdej ilości przy wszystkich wpłatach z wyjątkiem zapłaty należności, które w myśl obowiązujących przepisów winny być uiszczane w złocie.

Państwo może także wybijać monety na rachunek osób prywatnych, zgłaszających do przebicia na monety ilości złota, nie mniejsze niż 100 gramów czystego złotego. Monety z innych kruszców są wybijane wyłącznie na rachunek państwa.

Nikt nie jest obowiązany do przyjmowania monet, których wizerunek jest całkowicie zatarty, oraz monet złotych i srebrnych, których waga zmniejszyła się wskutek użycia. Monety złote i srebrne uszkodzone lub zużyte Skarb będzie wycofywał z obiegu płacąc odpowiednie odszkodowanie.

Z MINISTERSTWA SKARBU. W ministerstwie skarbu odbywają się obecnie narady nad emisją w ciągu najbliższych lat szeregu **bonów rzeczowych,** opartych na pokryciu szeregu bogactw naturalnych, bonów salinowych, tytoniowych, naftowych (odbęzyniarnia) itd., dalej nad obciążeniem listami zastawnymi majątków ziemskich i miejskich posiadłości, należących do państwa, wzorem zresztą reformy ks. Lubeckiego.

MONOPOL SPIRYTUSOWY. Ministerstwo skarbu opracowało już projekt ustawy o państwowym monopolu spirytusowym, który wejdzie niebawem do sejmu. Zasady projektu omówimy.

KOMISARJAT DLA KREDYTU PUBLICZNEGO. — Utworzony został w ministerstwie skarbu nadzwyczajny komisarjat dla spraw kredytu publicznego i oszczędności ludowych (Dr. Rybarski), który ma na celu rewizję dotychczasowych zasad udzielania kredytu oraz budzenie idei oszczędności w szerokich masach ludowych. Obie te sprawy pozostają we wzajemnym stosunku, gdyż udzielenie kredytu jest uwarunkowane istnieniem w szerszej mierze oszczędności. Na tem opierały się wszak doskonale zorganizowane w Małopolsce kasy Reifeisena i „zaliczkówki" Schultze-Delitscha.

Z WARSZAWSKIEJ GIEŁDY ZBOŻOWEJ. Nasz korespondent pisze nam pod datą 24 stycznia: Na giełdzie zbożowej cena żyta wynosi loco stacja załadowcza 2.65 dolarów, razem z dostawą loco młyn, manco etc. 3 dolary za 100 kg. Cena żyta w Gdańsku z dostawą wynosi jednakże tylko 2.30 dolara za 100 kg. Ceny zagraniczne są więc, jak przy drzewie niższe, niźli krajowe, co wywołało ten skutek, iż zrazu ogromnie forsowany eksport zboża za granicę obecnie osłabł i na 40,000 wagonów żyta, przeznaczonych do wywozu, zadeklarowano zaledwie 2.000 wagonów. Wywieziono jeszcze mniej. Dla oceny drożyzny w kraju objaw ten należy raczej uznać za pomyślny. Ceny żyta w kraju muszą się obniżyć wobec dużych rat podatku majątkowego, przypadających w najbliższych miesiącach, czy tygodniach. Zmniejszenie eksportu zwiększy podaż żyta na rynku wewnętrznym, tak, iż należy się spodziewać dość wydatnej obniżki cen za te główne artykuły żywności, co wpłynie decydująco na zniżkę płac za pracę i kosztów produkcji wogóle. — Oby jaknajprędzej!

Z SYNDYKATU KOSZYKARSKIEGO. Zarząd Spółki Akcyjnej Syndykat Koszykarski prostuje ogłoszenie, umieszczone w numerze 20 z dnia 25 I. 1924 w sprawie kursu akcji V-tej emisji, w którem zakradła się pomyłka, oraz zaznacza, że ogłoszenie warunków emisji nastąpi w najbliższych dniach.

WYWÓZ WĘGLA Z POLSKI. PAT-ficzna w doniesieniu z Katowic tak przedstawia powody zmniejszenia się wywozu węgla z Polski:

W przemyśle węglowym zauważyć się daje zmniejszenie **wywozu węgla z Polski, a to ze względu na** sytuację finansową na rynku niemieckim, oraz ze **względu na politykę gospodarczą Czechosłowacji.** Niemcy, które konsumowały prawie 40 prc. węgla górnośląskiego, nie nabywają obecnie węgla w tych ilościach, co poprzednio, lecz zakupują węgiel angielski. Jest on wprawdzie droższy, lecz Niemcy otrzymują w Anglji kredyt sześciomiesięczny, a na takich warunkach nasi przemysłowcy węgla dostarczać nie mogą. Czechosłowacja natomiast, stosując droższe taryfy przewozowe na polski węgiel, prze**chodzący przez jej terytorjum, stwarza poważne** przeszkody dla naszego wywozu do Austrji.

SYTUACJA NA RYNKU ZBOŻOWYM. Z poważnych kół handlowych otrzymujemy następujące uwagi o obecnej sytuacji na rynku zbożowym. Obecna **cena żyta na rynku krajowym jest wyższa od za**granicznej. Żyto kalkuluje się w kraju loco stacja **załadowania 2.65 dolarów, co łącznie z dostawą loco młyn manco etc., wynosi około 3 dolarów za 100** kg. Tymczasem cena żyta z dostawą na miejscu w Gdańsku sięga zaledwie 2.30 dolarów za 100 kg. Nic dziwnego, iż z przeznaczonych do wywozu 40.000 wagonów żyta zadeklarowano we właściwym terminie, według pogłosek, tylko 2.000 wagonów. Wobec lepszych konjunktur na rynku krajowym, rolnicy nie spieszą się z wywozem. Przypadający termin płatności raty podatku majątkowego, skłoni rolników, którzy nie wysłali w terminie zboża zagranicę, do rzucenia go w większych ilościach na rynek krajowy. W miarodajnych kołach handlowych liczą się b. poważnie z powyższą ewentualnością, przewidując, iż pociągnie ona za sobą spadek cen innych artykułów pierwszej potrzeby.

DRZEWO ROSYJSKIE W ANGLJI. Na naszym rynku drzewnym od tygodni panuje ciężki zastój. Objął on również eksport drzewa, który przeważnie kierował się do Anglji. Tamtejszy rynek wykazuje ożywienie wskutek wielkich zamówień ze strony kompanji kolejowych. Oczekuje również zamówień przez doki okrętowe. — W tych warunkach wielcy kupcy drzewa, urządzają w najbliższym czasie konferencje w Londynie, z przedstawicielami Wniesztorgu celem omówienia sposobów sfinansowania oraz wywozu drzewa rosyjskiego już w najbliższym sezonie. Spodziewają się zawarcia wielkich transakcyj. — Należy się obawiać, iż drzewo rosyjskie zada poważny cios naszemu eksportowi drzewnemu zwłaszcza, iż trwający u nas zastój datuje się od dłuższego czasu.

EKSPORT ZBOŻA Z UKRAJNY DO ROSJI. Zgodnie z planem opracowanym przez władze sowieckie eksport zboża z Ukrainy dla potrzeb wewnętrznych Rosji sow. winien wynosić: w sierpniu — 24 miljony pudów, we wrześniu — 37 milj., w październiku — 37 milj. pudów. Ze względu jednak na brak sprawności taboru kolejowego władze sowieckie zgodziły się na pozostawienie na Ukrainie połowy ustalonych ilości zboża. Stało się to bowiem z jednej strony pod naciskiem sowietu ukraińskiego, z drugiej zaś z powodu stwierdzenia, że zboża z zeszłorocznych zbiorów jest dotknięte zarazką.

Ceny złota i srebra

Kraków, dnia 25 stycznia. W dniu dzisiejszym płaciła P. K. K. P. za gram złota 6,512.400, za gram srebra 186.200.

Monety złote: Korona austrjacka 1,985.000. Monety Unji łacińskiej 1,890.000. Dolar 9.800.000. Funt szterling 47.686.000. Gulden holenderski 3 938.000. Korona skandynawska 2,625.000. — Marka niemiecka 2,334.000. Rubel 5,042.000 m. Dukat 22,402.000.

Monety srebrne: Korona austrjacka 777.000 Monety Unji łacińskiej 777.000, Gulden austrjacki 2,068.000, Gulden holenderski 1,759.000. Szylling 974.000, Dolar 4.478.000, Korona skandynawska 1,117.000, Rubel 3,350.000, Marka niem. 931.000

Frank waloryzacyjny na 26-go stycznia wynosi 1,910.000 Mp.

GIEŁDA KRAKOWSKA

Kraków, 25 stycznia 1924

AKCJE	Tranzakcje w tysiącach marek: dziś	Tranzakcje w tysiącach marek: 24/I.
P. T. H. I—V.	1900—1825	2000—2150
„Impex"	120	115—150
„Pharma" (B. Jawornicki)	1900—1800	2050—2100
Bracia Rolniccy I i II em.	600—550	800—850
„Polski Glob"	700	550
C. Hartwig, Poznań		
Żegluga Polska	475—450	450—475
Zieleniewski I—IV em.	52500—54500	52000—53000
Warsz. Parowozy I—III em.	2400—2350	2650—2700
Cegielski, Poznań I—IX	2650—2550	2900—3025
„Potęga" Tow. huty żel.		
„Lennesz"		
„Trzebinia" I—IV em.	3800—3600	4000—4026
„Pocisk"	5200—5500	4800—5200
Automotor		
Portland-Cem. Szczakowa		
Górka	81000—83000	84000—85500
Siersza	27000—28000	28000
Tepege	14750—15500	15250—15750
Polska Nafta	2600—2800	2675—2700
Oikos		
„Polucie" Naft. S.A. I em.	2000—1650	2150—2250
Pezet		
Strug		6000
Syndykat Kosz., Kraków	700—725	900—1000

AKCJE	Tranzakcje w tysiącach marek: dziś	Tranzakcje w tysiącach marek: 24/I.
Tłuszcze Trzebinia		1800
„Krakus"	6100—6150	6300—6700
Porcelana Ćmielów	6600—6300	6900—7000
Fabr. cukr. w Chodorowie	24500—23750	25250—26500
Elektr. Siersza I—IV em.	1750—1650	1800—1900
Zakłady przem. „Ryngraf"	1650	2000
S. W. Niemojowski	2650—2600	2800—3000
Fabr. kap. w Myślenicach		
Bank Przemysłowy I-VIII	2300—2150	2325—2400
Bank Hipoteczny	3000	3300
Bank Małopolski		3100
Ziemski Bank Kredyt.	1400—1300	1400
Powszechny Bank Kredyt.	400	425—450
Akc. Bank Związkowy I-IX	425	
Bank Komercjalny I—IV		650—700
Bank Kred. w Warszawie		
Bank Zw. Spółek Zarob.		22000
Bank Zachodni		
Rohn Zieliński		
A. Piasecki		
„Agrochemja"		21000
„Teropol"	380—375	350—400
„Polski Lloyd"		
„Kabel"		
Gazy		

Kraków, 25 stycznia. Giełda efektów znajdowała się i dzisiaj pod decydującym wpływem sugestji pesymistów. Na dalszą zniżkę wpłynęły ponadto słabe notowania giełdy warszawskiej. Wreszcie zbliżający się termin „pogrzebu" spekulacji ultimowej ciąży na nastroju giełdy.

Zobowiązania ultimowe były tak znaczne, że sama realizacja tychże, wpływa na dalszy spadek kursów, który z wyjątkiem akcji arbitrażowych, osiągnął przeciętnie 15%.

Charakterystyczny jest jednak brak zleceń sprzedaży ze strony posiadaczy akcyj, jedynie bowiem spekulanci ultimowi wyprzedają się obecnie.

Na giełdzie pieniężnej kursa prawie bez zmiany. Obroty dosyć żywe.

AKCJE NA POGIEŁDZIE

Jaworzno dr. 125.000—123.000. Gazy wschodnie 80.000. Azot 2.000 towar. Len 4.400. Węglówki 200—230. Lokomotywy 7.000. Nafta Krosno 21.000. Szkło Krosno 5.000. Chybie 42—43.000. Glorja 1.000 płacono. Elektrownia na Sanie 800—700.

WALUTY I DEWIZY W OBROTACH BANK.

Waluty: Dolary 10.225—10200, Franki franc. 446 i pół.

Dewizy: N. Jork 10,150—10,125—10,110, Zurych 1,747 i pół, Praga 297—294—293, Wiedeń 144—143, Paryż 445—454.

GIEŁDA WARSZAWSKA

Warszawa, 25 stycznia. (Cyfry w tysiącach):
Bank Handlowy 13.500—13.000.
Bank dla Han. i Przem. 4.200—3.700—4.000.
Bank Kredytowy 3.200—1.900—3.200.
Bank Małopolski w Krak. 2.800—2.700.
Bank Polski przem. we Lwowie 2.400—2.300.
Bank Zachodni 5.500—5.700—5.400.
Bank ziemski Kredyt. 1.400.
Kijewski i Scholtze 14.250—13—13.250.
Cukrownia Chodorów 23.500—22—22.500.
Cukrownia Czersk 3—2.400—2.600.
Warsz. Tow. F. Cukru 16—14—15.000.
Warsz. T. Kop. Węgla I i II 17.250, III. 18.500, IV. 19.500, dr. 20.000.
H. Cegielski w Poznaniu 2.300—2.500—2.450.
Lilpop. Rau i S-ka 2.800—2.350—2.600.
Modrzejewskie zakł. I. 32, III. 32.500, dr. 38.000
Norblin, Br. Buch i W. 5.250, II. 5.750, dr. 7.500.
Ostrowieckie zakł. 41—37—38.000.
Rohn, Zieliński i Ska 1.850—1.800.
Marynin 4.800—4.000.
Starachowice 15.250—13.500—14.650.
„Trzebinia" 3.800.
Ursus 4—3.950, III. 3.800.
Pocisk 5.300—5—5.100.
Parowóz 2.600—2.100.
L. Zieleniewski 55—57.500.
Żyrardów 950.000—900—925.000.
War. Tow. Trans. i Żegl. 525—480, VII. 440
Ćmielów 6.500—6.000.
Elektryczność 5.750—5.500—5.550.
Haberbusch i Schiele 14.250—14.800—14.650.
Spirytus 9.500, dr. 10.800.
Polska Nafta 2.700—2.450.
Bracia Nobel 5.250—5.000, VI. 4.400.
Br. Rylscy 540—500—515.
Siła i Światło 2.525—2.300—2.400.
Eksp. Soli Potasowych 27.500—31.000.
Spies 4.500.
Michałów 5.900—5.000.

Warszawska giełda pieniężna

Warszawa, 25 stycznia. Nowy Jork 9,950.000, Londyn 42,100—41,750.000, Paryż 446.500—445.000, Wiedeń 140, Praga 288.250—284.500, Włochy 433—430.800, Belgja 409,900—402.000, Szwajcarja 1,716 tys., Holandja 3,690—3,688,500, Stokholm 2,575.000, Frank złoty 1,915.000, bony złote 1,400—1,500.000, pożyczka złota 10,500 — 10,000.000, miljonówka 450—400.000.

Dzisiejsza giełda w Zurychu

Zurych, 25 stycznia, otwarcie giełdy. Nowy Jork 5.80. Londyn 24.49. Paryż 25.97½. Wiedeń 0.81¾. Praga 16.78¾. Włochy 25.17½. Belgja 23.95. Budapeszt 201. Helsingfors 14.40. Sofja 412½. Holandja 214⅞. Christjanja ——. Kopenhaga —. Stokholm —. —. Bukareszt 2.90. Berlin 137½. Belgrad 660.

Zurych, 25 stycznia. (Zamknięcie giełdy). Nowy Jork 5,79 i siedm ósmych, Londyn 24,48, Paryż 26, Wiedeń 0.81 i pół, Praga 16.80 i pół, Włochy 25.15, Belgja 23.50, Budapeszt 201, Helsingfors 14.40, Sofja 412 i pół, Holandja 214 i trzy czwarte, Berlin 137 i pół, Belgrad 660.

Giełdy pieniężne

Nowy Jork. Giełda pieniężna. Kurs dzienny 4%, przekaz na Londyn 422.50, przekaz na Londyn na 60 dni 419.50, przekaz na Paryż 446, przekaz na Amsterdam 37.05, przekaz na Kopenhagę 16.21, przekaz na Pragę 2.90, przekaz na Berlin w płaceniu 23 i pół za biljon.

Praga, 24 stycznia. Dewizy.: Amsterdam 13.—, Berlin 8.15, Chrystiania 484, Kopenhaga 571, Sztokholm 906, Zurych 604 i pół, Londyn 142 i pół, Nowy Jork 34.95, Wiedeń 487 i pół, marki niemieckie 812 i pół za biljon, Paryż 156, Włochy 152 i trzy ósme.

Giełdy towarowe

Lwów, 24 stycznia. Giełda zbożowa: (cyfry w miljonach) Pszenica 41—42 (szac.), żyto małopolskie 29½—30½, jęczmień małopolski 24—25 (szac.), owies małopolski 26—27, mąka pszenna 40% 85 (szac.), mąka pszenna 55% 67 szac.), mąka pszenna 70% 70 (szac.), mąka żytnia 60% 62 (szac.), mąka żytnia 70% 57 (szac.), otręby pszenne (netto bez worka) 14.

Nowy York, 24 stycznia. Pszenica zimowa loko 126, pszenica twarda zimowa loko 126; kukurudza loko 93¾, mąka spring wheate claers 500/550, fracht na kontynent 15 ct., frach zbożowy do Anglji 3 szyl. 3 pensy.

Dzisiejsza giełda lwowska

Lwów, 25 stycznia. (Cyfry w tysiącach): Akcyjny Hipoteczny 3.300—3.000. Powszechny Kredytowy 540—550. Przemysłowy 2.500—2.600 do 2.550. Ziemski Kredytowy 1.450—1.500. Browary Lwowskie 36.500—36.750. Chodorów 29—28.900 do 25.750. Cegielski 2.700—3.000. Ćmielów 2.750. Niemojewski fabr. papieru 2775—2800. Oikos Zakl. przem. drzew. 23.750—24.500. Parowozy S. A. bud. masz. 2400—2450. Polska Nafta 2700. Rakszawa fabr. sukna 19.500—19.000. Tohan 2000. Gafota 1300—1325 Siersza elektr. 1700—1825, Siersza górn. 30.000, Tesp. tow. ekspl. soli 29—29.500.

EGZOTY LWOWSKIE.

Lwów, 25 stycznia. Jaworzno 126.000. Jaworzno drobne 131—132.000. Gazy wschodnie 90—91.000. Azot 2.700—2.500. Chybie dr. 45.000. Elektrownia na Sanie 850—1.100. Gazociągi 1.400—1.375. Len 4.800. Lokomotywy 7.750—7.900. Nitrat 1.500. Schön 410.000. Olkusz 3.800. Radziwiłł 18.000. Szkło Krosno 8.000. Węglówki 220 niecefekt. 205—210. Akumulator 5.100—5.300. Lesienice 10—9.800. Gazolina 5—5.500. Gazy zachodnie 62—63.000. Arma 3.500. Terpentyna 1.600. Zagłębie 1.900—1.800.

Ostatnie telegramy

z 25 stycznia 1924

PODPISANIE UKŁADU CZESKO-FRANCUSKIEGO.

Paryż. Jest bardzo prawdopodobne, że układ **francusko-czeski będzie podpisany w dniu dzisiejszym.** Agencja Havasa dowiaduje się, że **Beneszowi** udało się rozprószyć uprzedzenia Anglji odnośnie do wspomnianego układu.

UZUPEŁNIENIE GABINETU MACDONALDA.

Londyn. Jeneralny sekretarz związku górników **Frank Hodges** został zamianowany cywilnym lordem admiralicji a przewodniczący ogólnego związku robotników transportowych **Harry Gosling** ministrem komunikacji.

AMBASADA ANGIELSKA W MOSKWIE OBSADZONA.

Londyn. O. Grady przyjął stanowisko ambasadora angielskiego w Moskwie.

Z Rady giełdowej

W dniu 24 bm. odbyło się posiedzenie Rady giełdowej pod przewodnictwem prez. Epsteina, na którem załatwiono szereg ważniejszych spraw. W szczególności ustalono termin walnego Zgromadzenia nowych wyborów do Rady giełdowej w miejsce ustępujących członków Rady. Walne Zgromadzenie odbędzie się w d. 1 marca br. o godzinie 5.30 popołudniu w nowym lokalu na Gródku.

Równocześnie Rada giełdowa dopuściła do notowania i obrotów na giełdzie na wniosek odnośnych przedsiębiorstw, poparty przez banki, akcje następujących spółek:

Cukrownia Chybie, Spółka „Azot", Spółka Orthwein, Karasiński i Ska, wreszcie Spółka „Tehate", z których dwie ostatnie są już notowane na giełdzie warszawskiej. Nadto dopuszczono do obrotów ostatnie emisje Spółki „Tohan" (Polskie Towarzystwo Handlowe) i Spółki „Żegluga Polska".

Na posiedzeniu poruszono sprawę zmiany statut i polecono sekretarzowi przygotowanie odpowiednich wniosków, wreszcie postanowiono wprowadzić stałą statystykę obrotów giełdowych na podstawie materjału, dostarczonego przez senzali.

(Byłoby jeszcze rzeczą pożądaną, aby Zarząd giełdy bliżej informował publiczność o szczegółach organizacyjnych i finansowych tych przedsiębiorstw, których papiery dopuszcza się do notowania na giełdzie krakowskiej. Wystarczyłoby w tej mierze ogłaszanie prospektów odnośnych przedsiębiorstw chociażby w skróceniu w prasie lokalnej. Inne giełdy wymagają publikowania szczegółowych prospektów dla nowych notowań. Od Red.)

SPRAWOZDANIE Z TARGU ZIEMIOPŁODÓW I ICH PRZETWORÓW NA GIEŁDZIE PRODUKTÓW ROLNYCH W KRAKOWIE.

Kraków, 25 stycznia. Ceny informacyjne: Pszenica 46.000—47.000, jęczmień 30.000—31.000, mąka żytnia 70% miejscowa 55.500—56.000, poznańska 57.000—57.500, pszenica 40% 85.000—90.000, 50% 79.000—82.500, otręby żytnie 15.000—15.500, pszenne 18.000—20.000.

Transakcje żyto: 33.000—33.500, owies 27.000. Tendencja silna, dowóz ogólny mierny.

Ostatnie wiadomości gospodarcze

AKCJA OSZCZĘDNOŚCIOWA. Nadzwyczajny komisarz oszczędnościowy Moskalewski ustalił po porozumieniu z ministrem skarbu ustanowienie komisarzy oszczędnościowych w każdem ministerstwie; powołanie do życia komisji oszczędnościowej i rady reorganizacji administracji. Czy jednak ten plan oszczędnościowy nie stwarza nowych wydatków. I czy nie reorganizowano już tyle razy tej nieszczęsnej administracji?

KASETKI BANKOWE. Z powodu podniesienia ceny najmu schowek bankowych (safes) — najniżej 20 zlp. i podatek — sporo abonentów opróżniło swe skrytki. O ile więc do niedawna licytowano kasetki in plus, o tyle obecnie przeważa zaofiarowanie. Z uwagi jednak na znaczny koszt administracyjny, związany z utrzymywaniem skarbczyków, obniżka ceny abonamentowej nie jest prawdopodobna.

WALUTA GDAŃSKA. Centralna kasa gdańska ogłasza w dziennikach wezwanie o wymianie tymczasowych banknotów gdańskich, a mianowicie banknotów na 1, 2, 5, 10, 25 i 50 fenigów, oraz na 1, 2 i 5 guldenów na definitywne monety bronzowe, niklowe, względnie srebrne. Do wymiany wyznaczono termin dwutygodniowy.

STAN FINANSOWY FRANCJI. „Matin" podaje szereg cyfr z dziedziny statystyki finansowej państwa, z których wynika, że wydatki Francji na cele wojskowe i cywilne spadły w ciągu ostatnich 5-ciu lat z 35.345.000.000 franków w roku 1919-ym do 23.735,000.000 w r. 1923; ponadto zredukowano z personalu urzędniczego około 72.000 osób. Dochód z podatków wzrastał stopniowo z 9,707,000.000, osiągnięty w r. 1919 do 23.437.000.000 franków, uzyskanych przez skarb w r. 1923.

STOSUNKI HANDLOWE FRANCJI Z ROSJĄ SOWIECKĄ. Zgodnie z urzędowemi danemi statystycznemi sowieckie instytucje handlowe dostarczyły Francji w okresie 9-miesięcznym, począwszy od dnia 1 stycznia 1922 r. różnych towarów, a w pierwszym rzędzie zboża na łączną sumę 90 miljonów franków francuskich. Wywóz zaś z Francji do Rosji sowieckiej dokonany został na sumę łączną 40 miljonów francuskich. Prócz tego przewidziana jest sprzedaż Francji przez Rosję sowiecką w najbliższym czasie 100 ton zboża rosyjskiego. Cyfry te dosadnie ilustrują zaufanie, jakie ma Francja do handlu sowieckiego. Handel ten uskutecznia się tylko w tym wypadku, gdy przywóz z Rosji przewyższa znacznie wywóz do Rosji i to wywóz dokonywany jest wówczas, gdy są w ręku realne gwarancje w postaci towarów przywiezionych.

BUDŻET ROSJI SOWIECKIEJ na rok 1923/4, wniesiony pod obrady rady komisarzy ludowych przewiduje w wydatkach 205.116.000 czerwońców. Dochody rozkładają się w następujący sposób: 57 miljonów czerwońców czyli 174 z dochodów od majątku państwowego, 148 miljonów z wpływów, uzyskanych z podatków pośrednich i bezpośrednich, operacji kredytowych i emisyjnych.

SKOK DROŻYZNY W ROSJI SOWIECKIEJ. „Izwiestja" z 8 bm. donoszą, że wzrost drożyzny w Moskwie za grudzień z. r. wyniósł 138 prc. Również wiadomości z dziedziny walutowej brzmią niepomyślnie: czerwoniec, który przed rokiem odpowiadał wartości 10 rubli przedwojennych, dziś reprezentuje już tylko wartość siedmiu rubli.

ILOŚĆ TOW. AKCYJNYCH W ROSJI. W Rosji sowieckiej zarejestrowano ogółem 26 towarzystw akcyjnych z kapitałem 43.050.000 rubli złotych, 100 tys. dolarów, 15 tys. funtów szterlingów i 160 miljonów rubli z r. 1922. Wobec tego, że przedsiębiorstwa czysto państwowe funkcjonowały niezbyt sprawnie rząd sowiecki ostrożnie wycofuje swoje udziały z tych towarzystw idąc w kierunku wybitnie kapitalistycznym.

ODPŁYW BANKNOTÓW SZWAJCARSKICH Z NIEMIEC. Znaczne ilości tezauryzowanych w Niemczech banknotów szwajcarskich — zwraca uwagę „Basl. Nat. Ztg." — których sumą oceniana jest na kilkaset miljonów franków, powracają obecnie do Szwajcarji, zarówno skutkiem wzmożonego ruchu cudzoziemców, jak i przesyłania gotówki na zakup towarów. Zdaniem wspomnianej gazety, spotęgowanie się tego powrotnego przypływu banknotów szwajcarskich i wzrastający ich obieg może wpłynąć na ukształtowanie cen, w razie jeżeli nie zostaną podjęte odpowiednie środki zaradcze.

Odpowiedzialny redaktor: Bolesław Raczyński. — Wydawnictwo „Kurjera Wieczornego". Z Drukarni Ludowej w Krakowie. (Telefon 1310).